

PARTER

Sökande

Domsjö Fabriker Aktiebolag, 556579-1299
891 86 Örnsköldsvik

Ombud: [REDACTED]
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

Motparter

1. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
871 86 Härnösand
2. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
651 81 Karlstad

SAKEN

Ansökan om ändring av villkor 6.1 meddelat i dom och deldom den 10 december 2018 i målen M 1611-16 och M 991-18 vid bolagets anläggningar i Domsjö

Avrinningsområde: 36 (Moälven)
Koordinater (Sweref 99 TM): N: 7 021 049 E: 685 397 (ny fristående byggnad för svaveldioxidhantering)

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar villkor 6.1 i domstolens deldom och dom den 10 december 2018 i mål 1611-16 och M 991-18 endast på så sätt att åtgärderna enligt villkoret ska vara genomförda senast den *1 januari 2024*.

YRKANDEN M.M.

Domsjö Fabriker AB (bolaget) har yrkat att mark- och miljödomstolen ändrar villkor 6.1 enligt domstolens dom och deldom den 10 december 2018 i målen M 1611-16 och M 991-18 så att det ges följande lydelse (ändring kursiverad).

Bolaget ska bygga in platsen för lossning av svaveldioxid och förse den med gasdetektorer och utrustning för ventilering/opsamling av gas till skrubber för nedtvättning. Bolaget ska också uppföra tre nya lagringstankar för svaveldioxid i ett avskilt utrymme inomhus och ta befintliga fem lagringstankar ur drift. Åtgärderna ska vara genomförda senast den 1 januari 2024.

Mark- och miljödomstolen har kungjort ansökan den 23 augusti 2021. Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har anfört att de avstår från att yttra sig i målet. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelsen i Västernorrlands län (länsstyrelsen) har tillstyrkt ansökan. Yttrande i målet har även inkommit från Räddningstjänsten i Örnsköldsviks kommun.

BOLAGETS ANSÖKAN

Gällande tillstånd

Domsjö Fabriker bedriver verksamhet i form av produktion av bl.a. cellulosa-fibrer i Domsjö, Örnsköldsvik kommun. Genom dom och deldom den 10 december 2018 i målen M 1611-16 och M 991-18 meddelade mark- och miljödomstolen Domsjö Fabriker tillstånd till verksamheten ("Miljö-tillståndet"). Miljö-tillståndet överklagades till Mark- och miljööverdomstolen som i dom den 28 september 2020 ändrade detta i vissa avseenden.

Såvitt nu är av intresse förenades tillståndet med följande slutligt villkor 6.1.

Bolaget ska bygga in platsen för lossning av svaveldioxid och förse den med gasdetektorer och utrustning för ventilering/opsamling av gas till skrubber för nedtvättning. Bolaget ska också uppföra tre nya lagringstankar för svaveldioxid i ett avskilt utrymme inomhus

och ta befintliga fem lagringstankar ur drift. Åtgärderna ska vara genomförda senast den 1 januari 2022.

Allmänt om svaveldioxidhantering inom verksamheten

Miljötillståndet omfattar bl.a. hantering av svaveldioxid. Svaveldioxid behövs i processen för tillverkning av s.k. råsyra samt som kokkemikalie i den sura sulfitprocessen. Svaveldioxidhanteringen jämte hanteringen av bl.a. ammoniak och väteperoxid gör att verksamheten når upp till den högre kravnivån i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor och därtill hörande förordning (2015:236) (Sevesolagstiftningen).

Lossning av svaveldioxid, vilket sker 1–3 gånger per dygn, har bedömts medföra en betydande inverkan på riskbilden för verksamheten. Bolaget har därför under en längre tid arbetat med identifiering och genomförande av olika riskreducerande åtgärder kopplade till svaveldioxidhanteringen, inte minst kring lossningsrutinen.

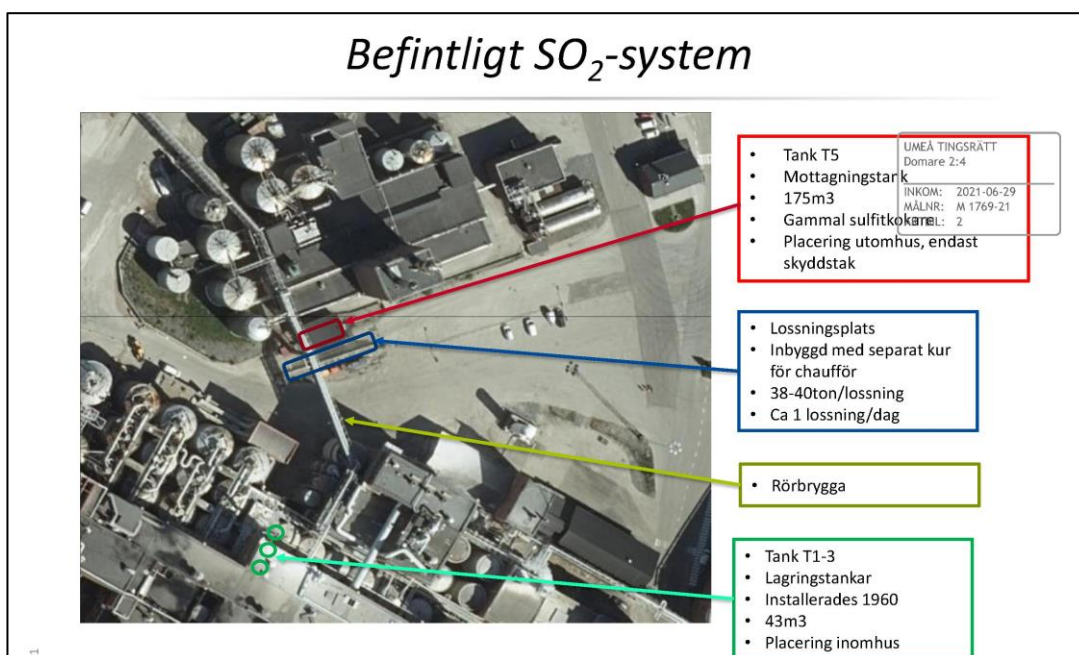
Det nya svaveldioxidsystemet

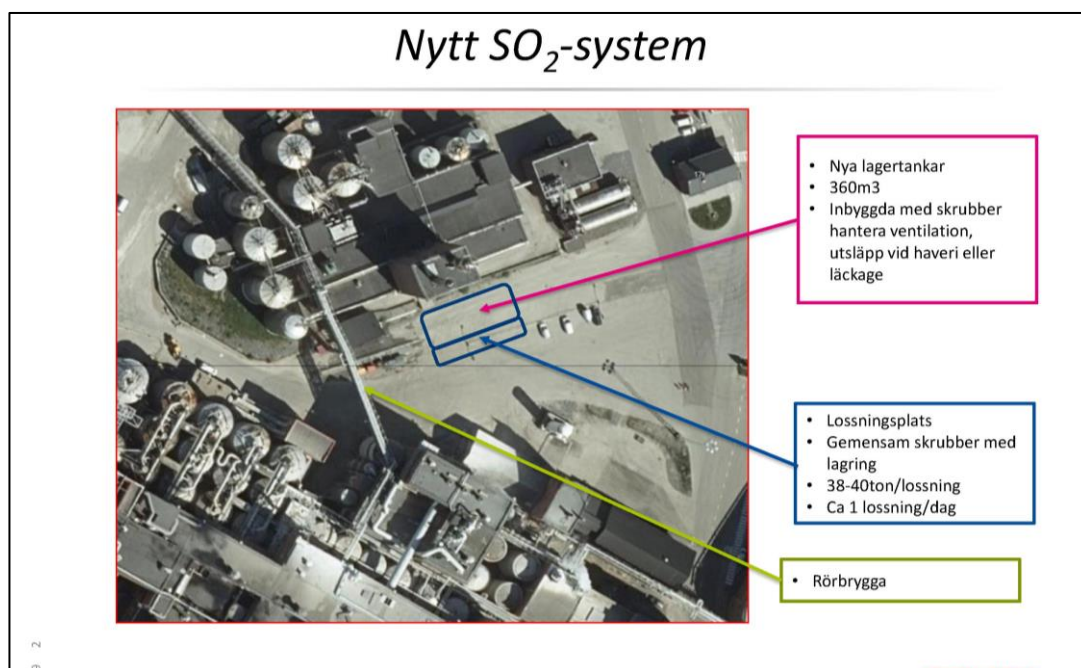
Under tillståndsprövningen redovisade Domsjö Fabriker att bolaget inlett ett arbete med att utveckla en säkrare lösning för hantering av svaveldioxid från lossning till distribution och lagring. Bolaget angav då att platsen för lossning skulle byggas in och förses med gasdetektorer. Vidare angavs att bolaget skulle ta befintliga fem lagringstankar för svaveldioxid ur drift och istället uppföra tre nya tankar i ett avskilt utrymme inomhus. Distributionsledningarna skulle även ses över och vid behov bytas ut. Bolaget åtog sig att genomföra bl.a. nu nämnda åtgärder före den 1 januari 2022, och på grundval av dessa uppgifter utformades villkoret 6.1 i Miljötillståndet.

Sedan Miljötillståndet meddelades har Domsjö Fabriker löpande arbetat med projekteringen av det nya svaveldioxidsystemet. Till följd bl.a. av den rådande Coronapandemin har projektet dock dragit ut på tiden. Detta då bedrivandet av projektverksamhet avsevärt har försvarats av t.ex. besöksförbud. Även pandemins ekonomiska verkningar har påverkat projekteringen. Detta inte minst då omkring

40 % av bolagets leveranser uteblev under den period Indien var försatt i lockdown.

Under projekteringsarbetet har vidare den tilltänkta lösningen kommit att utvärderas i förhållande till andra möjliga alternativ, vilket resulterat i slutsatsen att ett uppförande av en ny, fristående byggnad avsedd enbart för svaveldioxidhanteringen är ett bättre alternativ än den tidigare presenterade lösningen. I den tidigare lösningen skulle den befintliga lossningsplatsen byggas in och ett avskilt utrymme i huvudbyggnaden avsättas för de nya lagringstankarna. Fabrikens huvudbyggnad erbjuder dock till följd av sin ålder begränsade möjligheter till yteffektivisering, ventilation och framkomlighet. Den nya lösningen innebär liksom den tidigare att lossningsplatsen byggs in och att de nya lagringstankarna förvaras avskilt inomhus, men innebär samtidigt större framkomlighet för räddningstjänsten och bättre förutsättningar att uppnå god ventilation, något som är av stor betydelse vid lossning. En översikt över den nya lösningen har bifogats ansökan.

Domsjö Fabriker har med anledning av den nya lösningen även låtit utföra en förnyad kvantitativ riskanalys (QRA) kring svaveldioxidsystemet. QRA:n utvisar att riskbilden för tredje man sjunker påtagligt i det nya upplägget jämfört med det tidigare tilltänkta. Den nya lösningen är alltså fördelaktig även ur risksynpunkt. Framtagandet av den förnyade QRA:n har dock i sig inneburit att projektet dragit ut på tiden ytterligare. Att en ny QRA togs fram bedömdes dock nödvändigt för att säkerställa att den nya lösningen som minst motsvarar den tidigare tilltänkta i riskhänseende.

Domsjö Fabriker har nu upprättat en tidplan för genomförande av den nya lösningen som innebär att arbetet delas upp i två etapper. Enligt planen påbörjas etapp 1 omgående för att löpa fram till utgången av Q1 2022. I denna del tas underlag fram för att kunna upphandla byggtreprenad, utrustning och montage. En betydande del av tiden bedöms gå åt till att hitta en skrubber med önskad funktion. Bolaget planerar att upphandla leverantör av detta till hösten men har redan idag kontakt med potentiella leverantörer. Etapp 1 avslutas med ett anbudsförfarande och utvärdering avseende entreprenader, material och apparater.

Etapp 2 av projektet, som enligt tidplanen påbörjas Q2 2022, innebär att allt som projekterats i etapp 1 upphandlas. I etapp 2 inleds byggtreprenaden och

tillverkning av tankar och liknande kan påbörjas. I denna del bedöms särskilt montaget bli tidskrävande till följd av långa leveranstider för material givet de rådande omständigheterna (normalt 10–12 månader för större tryckkärl). Etappen avslutas med driftsättning av anläggningen under senhösten 2023.

Av betydelse för nu redovisad tidplan är även att den nya lösningen kräver visst arbete i befintlig fabrik under uppförandefasen. Säker tillgång till anläggningen för utförande av dessa arbeten kan endast garanteras i samband med fabriksstopp, vilket för närvarande inträffar en gång per år vid det årliga underhållsstoppet. Enligt tidplanen ska förberedande inkopplingar utföras vid underhållsstoppet 2022 och åtgärder för driftsättning vid stoppet år 2023. Behovet av dessa underhållsstopp är således en viktig faktor i den tidplan som nu redovisas.

Sammanfattningsvis bedömer Domsjö Fabriker att de i villkor 6.1 föreskrivna åtgärderna kommer att vara genomförda senast den 1 januari 2024 vilket innebär att den i villkoret bestämda tiden behöver förlängas till detta datum.

Skäl för ändring av villkor 6.1

Rättslig grund för ansökan

Av 24 kap. 13 § 2 miljöbalken framgår att efter ansökan av tillståndshavaren får tillståndsmyndigheten besluta att ändra eller upphäva andra bestämmelser och villkor i en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut än sådana som avser storleken av ersättningens belopp, dock att villkoret får upphävas eller mildras endast om det är uppenbart att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs.

Den villkorsändring Domsjö Fabriker nu yrkar påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet meddelades. Domsjö Fabriker utvecklar i det följande skälen för varför villkoret bör ändras i enlighet med yrkandet.

Ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs

Villkor 6.1 meddelades som en del av Miljötillståndet dvs. år 2018. Vid prövningen av Miljötillståndet presenterade Domsjö Fabriker vad som utifrån dåvarande kunskapsläge antogs vara den bästa utformningen av det nya systemet.

Detaljprojekteringen av det nya systemet gjordes alltså efter det att Miljötillståndet meddelades. Att det därigenom skulle uppdagas en bättre lösning än den tilltänkta och att delar av projekteringen därför skulle behöva göras om kunde inte förutses av bolaget vid tiden för tillståndsprövningen. Bolaget har haft skäl att välja den nya lösningen även om den medför en längre anläggningstid, eftersom den är bättre och säkrare än den tidigare presenterade lösningen. Det var även nödvändigt att som en del av utvärderingen genomföra den bifogade QRA:n.

Därtill har den ännu pågående Coronapandemin varit en oförutsedd omständighet som har haft stor inverkan på bolagets möjligheter att följa den ursprungliga tidplanen. Pandemins fulla konsekvenser för den ursprungliga tidplanen kunde inte överblickas i dess inledningsskede. Som nämnts ovan råder fortfarande mycket långa leveranstider på material som fordras för anläggningen. Tidplanen behöver också beakta att två underhållsstopp kan komma att krävas innan anläggningen är färdiginstallerad och kan tas i drift.

På grund av det nämnda menar Domsjö Fabriker att det tillkommit nya oförutsedda omständigheter sedan Miljötillståndet meddelades såvitt angår tidpunkten för det nya systemets färdigställande. Det finns därför skäl att ändra villkor 6.1 i enlighet med Domsjö Fabrikers yrkande.

INKOMNA YTTRANDEN

Räddningstjänsten i Örnsköldsviks kommun

Räddningstjänsten ser positivt på bolagets förslag till ytterligare säkerhetshöjande/riskminimerande åtgärder gällande hanteringen av svaveldioxid. Räddningstjänsten kan dock inte uttala sig om skäligheten i att förlänga genomförandefristen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tagit del av bolagets ansökan om ändring av villkor 6.1 och anser att bolaget får anses ha godtagbara skäl för sin ansökan om ändring av villkoret. MSB kan därför acceptera att tidpunkten ändras så att åtgärderna ska vara genomförda senast den 1 januari 2024.

MSB ser även positivt på den nu redovisade nya lösningen med uppförande av en ny fristående byggnad avsedd enbart för svaveldioxidhanteringen och dubbelmantlade rör för rörledningen utomhus.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att det är av största vikt att ombyggnationen sker så snart som möjligt. Svaveldioxid är en giftig och frätande gas som vid ett utsläpp kan ge stora konsekvenser för människors liv och hälsa, både inom och utanför fabriksområdet.

Länsstyrelsen konstaterar även att den nya föreslagna lösningen ger en bättre lösning ur ett riskperspektiv. Sannolikheten för att ett utsläpp ska ske minskar när hanteringen av svaveldioxid placeras samlat och avskilt från annan hantering. Samtidigt minskar också konsekvensen vid ett eventuellt utsläpp med föreslagna tekniska lösningar.

Vad gäller grunderna för ansökan bedömer länsstyrelsen mot bakgrund av det bolaget framfört att ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet meddelades. Länsstyrelsen anser därför att bolagets ansökan kan beviljas.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har, med hänsyn till målets omfattning och svårighetsgrad, avgjort målet utan huvudförhandling i sammansättningen en lagfaren domare och ett tekniskt råd.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom handlingarna i målet. Bolaget har ansökt

om ändring av villkor 6.1 i dom och deldom den 10 december 2018 i målen M 1611-16 och M 991-18. Ändringen avser tidpunkten för när ombyggnationer för hanteringen av svaveldioxid enligt villkoret ska vara slutförda och att tiden ska förlängas med två år, till 1 januari 2024. Ingen invändning har framförts mot bolagets ansökan. Mot bakgrund av vad bolaget har anfört om det nya tänkta systemet och den pågående pandemi anser domstolen att ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet meddelades. Det finns därmed förutsättningar enligt 24 kap. 13 § miljöbalken för att ändra villkoret enligt ansökan och flytta fram tidpunkten när åtgärderna senast ska vara genomförda enligt villkoret. Ansökan ska därför bifallas på sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD-01)

Överklagande senast den 3 november 2021.

Anna Svedjevik

Lena Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anna Svedjevik och tekniska rådet Lena Nilsson

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.